

Hr Kristen Michal

Justiitsministeerium

Tõnismägi 5a

15191 Tallinn

Seisukoht kooseluseaduse küsimuses

Vastavalt justiitsministeeriumi poolt huvirühmadele esitatud üleskutsele avaldada arvamust kooseluseaduse kontseptsiooni kohta edastame Teile oma seisukoha.

Sihtasutus Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks on vastu kavandatavale kooseluseadusele antud kontseptsioonis esitatud alustel. Kuna meie arvates on kontseptsioonis väljapakutud lahendused väärad juba põhimõttelisel tasandil, siis ei pea me õigeks ega võimalikuks laskuda arutellu detailide üle, vaid toome välja mõned fundamentaalsed probleemid.

1. Justiitsministeeriumi käsitlus samasooliste kooselust eirab tõsiasja, et küsimus on ennekõike kõlbelise, mitte juriidilise iseloomuga. Seksuaalne läbikäimine samast soost isikute vahel on loomuvastane ja seetõttu ka ebamoraalne.* Kuigi õigus võib teatud piirides sallida ebamoraalset käitumist, kantuna austusest inimliku vabaduse vastu, ei tohi see oma haridusliku ja kasvatusliku funktsiooni tõttu sellist hälbivat käitumist seadusliku tunnustamise läbi institutsionaliseeruda [ja eeskujuks seada]. Vastasel korral eemaldub õigus loomuseadusest ning kaotab ühelt poolt oma südametunnistust siduva jõu, teiselt poolt aga hakkab hägustama inimeste arusaamist kõlbelisest, inimloomusega kooskõlas olevast käitumisest. Tulemuseks on pikemas perspektiivis seaduse reguleeriva jõu kahanemine ning ühiskondliku korratuse ja pingete kasv.

2. Justiitsministeeriumi lähenemine on eksitav. Ehkki [eelnõu kontseptsiooni] kaaskiri (28.08.2012) algab kinnitusega, et „kontseptsiooniga ei muudeta abielu põhimõtteid ega tehta ettepanekut avada abielu samasoolistele paaridele“, tõdetakse juba paari lõigu järel, et registreeritud kooselu korral „kehtivad teatavate piirangutega üsna sarnased tingimused kui need, mis on abielus olevatel inimestel“. On enesestmõistetav, et abieluga paralleelse uue institutsiooni sisseseadmine, mille korral kehtivad abieluga sarnased tingimused, muudab abielu staatust õiguskorras.

Mitmete riikide kogemusele vaadates on selge, et nende seadusmuudatuste kaudu toimuks samm-sammuline liikumine homoseksuaalse käitumise täieliku ühiskondliku tunnustamise ning homosuhetele abielu ja perekonnaga võrdse staatuse andmise poole. Samas kirjas osutab Justiitsministeerium isegi:

“Võimalus registreerida kooselu vaid samasoolistel paaridel valiti näiteks Taanis 1989. aastal, nüüdseks on see asendatud võimalusega sõlmida sooneutraalne abielu. Rootsisis tekkis samasoolistel võimalus registreerida oma kooselu 1995. aastal ja nüüdseks on seal võimalik sõlmida sooneutraalne abielu.”

* Sellisena käsitleb seda valdav osa Eesti elanikkonnast ning sama seisukohta on korduvalt väljendanud ka Eesti Kirikute Nõukogu (<http://www.ekn.ee/lakitus.php?id=1>).

Nagu kontseptsioonis esitatud andmetestki nähtub, kasutatakse samasooliste kooselu registreerimist tegelikult väga vähe (Rootsi näitel 0,76% hinnangulisest samasooliste arvust) ning tunnistatakse, et seadusel on pigem sümbolne tähendus, ja teisalt, et seda on kasutatud pigem ühiskonna hoiakute muutmiseks kui mingi reaalse vajaduse tõttu. Tegelikult eesmärgiks näib olevat seega ennekõike ühiskonna kõlbeliste hoiakute manipuleerimine, mitte juriidiliste probleemide lahendamine. Ent riigivõimul ei ole mingit mandaati ühiskonna kõlblustunnet selliselt manipuleerida.

Me ei pea vastuvõetavaks, et sedavõrd olulisi ühiskondlikke ümberkorraldusi plaanitakse ellu viia mitte ausa ja avatud arutelu tingimustes, mille raames tegelikke eesmärke ei varjata, vaid hiilivalt ja avalikkusega manipuleerides.

Samasugune põhimõttelistest küsimustest möödahiilimine nähtub lapsendamise teema käsitlemisest kontseptsioonis. Ühelt poolt on kaaskirjas sedastatud, et registreeritud kooselu paaridele lapsendamise võimalust ei teki ning et selline õigus antakse üksnes piiratud juhtudel. Teiselt poolt püütakse aga kehtivasse õigusesse samasoolise partneri lapse lapsendamisõiguse ettepanekuga hiilivalt sisse viia radikaalselt uus põhimõte, et lastel võib olla mitu samast soost vanemat. Selline muudatus kujutaks jällegi põhimõttelist lahknemist loomuseadusest ning avaks tee juba järgmistele mõistusevastasustele, nagu nt vastavate huvigruppide nõudmisel seadusliku võimaluse loomine, et lapsel võiks olla ka rohkem kui kaks seaduslikku vanemat, olenemata soost.

3. Justiitsministeeriumi lähenemine on petlik ka seetõttu, et püüab vaikivalt ja ilma igasuguse aruteluta Eesti õigussüsteemi sisse viia revolutsiooniliselt uue tähendusega nägemuse perekonnast. Kontseptsioonis räägitakse homoliikumise informaalset strateegiat järgides, et homopartnerlus ei ole abielu, aga samas eeldatakse, et koos elavad ja omavahel seksuaalselt läbikäivad samast soost isikud moodustavad perekonna. See on aga fundamentaalne muudatus arusaamises inimeseks olemise ja ühiskonna alustest, millega me ei saa kuidagi nõustuda.

Samast soost ja omavahel seksuaalselt läbikäivad inimesed, olgu lastega või lasteta, ei moodusta perekonda. Perekond on mehe ja naise vastastikusest täiendavusest lähtuv, nende vabatahtlikul püsival ühendusel põhinev, lastele avatud ja põlvkondade järjepidevust kindlustav ühiskondlik institutsioon ning inimliku armastuse esmane ja loomulik keskkond. Seetõttu oleme vastu igasugustele püüdlustele perekonna institutsioon seadusandlikult ümber määratleda, mh viisil, mis eirab perekonna põhinemist sugude vastastikusel täiendamisel ning selle elutähtsat rolli rahva järjepidevuse tagamisel

4. Justiitsministeeriumi lähenemine perekonna ja abielu temaatikale on läbivalt individualistlik, keskendudes peaaugalt sellele, kuidas tagada üksikisikute soovide ja vajaduste rahuldamist. Kuigi abielul ja perekonnal on kahtlemata oluline funktsioon toetada indiviidide pürgimusi, eirab nende seesugune käsitlemine nende tegelikku sügavat tähendust ja sotsiaalset funktsiooni. Põhiseadus kaitseb §-s 27 perekonda, sest see kujutab endast rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alust. Ei ole mitte mingit vajadust osutada riiklikku kaitset kooslusele, mis ei panusta ühiskondliku jätkusuutlikkuse tagamisse. Kuivõrd perekond on põhiseaduse osundatud sättest tulenevalt riigi kaitse all, ei tohi riik ise loomuseadusest taganedes hägustada perekonna mõistet ega seda seadustega meelevaldselt ümber kirjutada.